Natuurlijke vijanden in de tuin stimuleren

KNPV najaarsbijeenkomst

22 nov 2018, Karin Winkler

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Natuurlijke vijanden in de tuin stimuleren

- Mogelijkheden en grenzen
  - “natuurlijk evenwicht”
  - “behoeftes”
  - “impact”
- Voorbeeld oorworm
- Voorbeeld egel

“Natuurlijk evenwicht”

Idealistisch?!

- Tuin natuur **en** cultuur
  - mens bepaalt
  - mens beperkt
- Niet statisch, maar dynamisch
- Schadedrempel individueel

Behoeftes van natuurlijke vijanden

- **Veiligheid**
  - Geen gif in de tuin
  - Voorkomen van levensbedreigende situaties
- **Voedsel**
- **Onderdak**

Het hele jaar rond!

Per soort verschillend!

Impact maatregelen

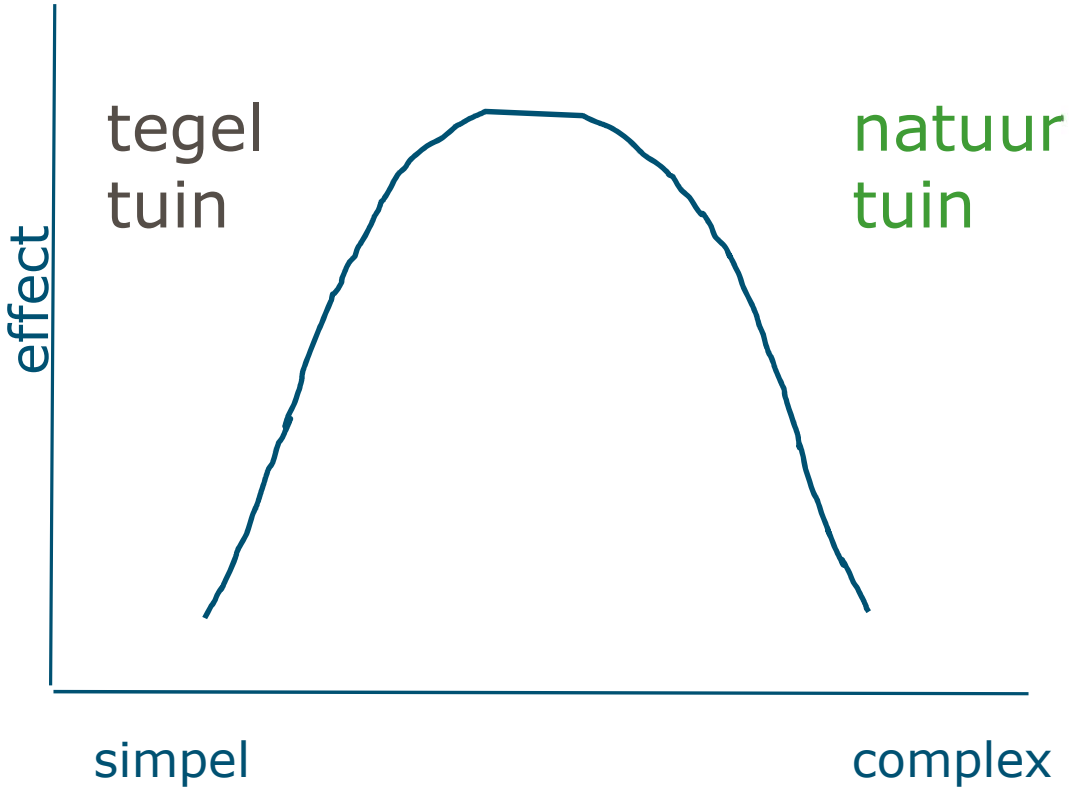

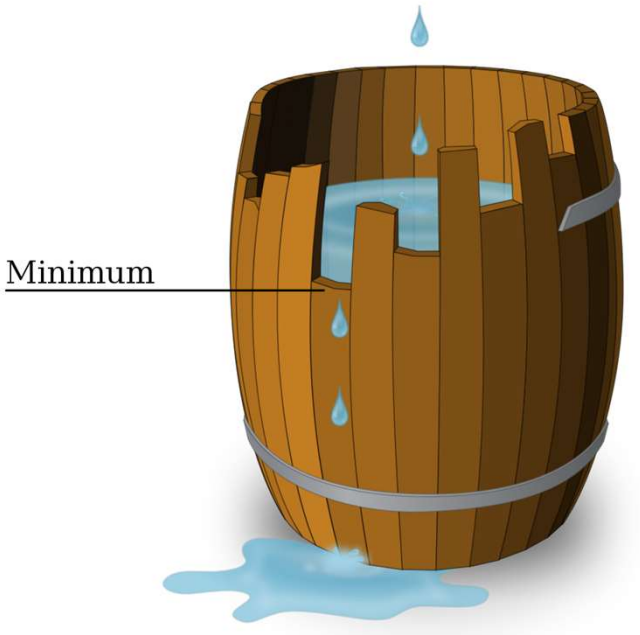

Op zoek naar de beperkende factoor!

Insectenhotel versus natuurcampeerterrein

Oorworm

- Generalist
  - voed zich zowel op plantaardig als ook dierlijk voedsel
- Vraatzuchtig
  - jonge nimfen 20-30
  - oudere nimfen 45-90
  - volwassenen 100-130 bladluizen per dag
- Honkvast
- Belang in fruitteelt
  - Bestrijd sleutelplaag appelbloedluis
  - Bestrijd sleutelplaag perenbladvlo

Oorworm – Vroege vogels

Oorworm

- Biologie

jan	feb	maart	april	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
	nestfase met eieren			N1 N2	N3	N4	volwassenen				
In de grond					In de vegetatie				In de grond		

Uitzonderlijk: moeder zorgt voor eitjes en jonge nimfen!

Een generatie per jaar!
Nestfase dus cruciaal voor behoud populatie!

Fundamenteel onderzoek: Oorwormen in de bodemfase

1. Wat eten oorwormen in het voorjaar, als moeder en jongen in de grond zitten?

2. Welk voedsel is beschikbaar in de bodem?

3. Wat is het effect van voedselaanbod in de bodem op overleving en groei?

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Wat eten oorwormen in de bodemfase?

- Ontwikkeling en toepassing DNA analysetechniek
- Voedsel max. 24 h aantoonbaar

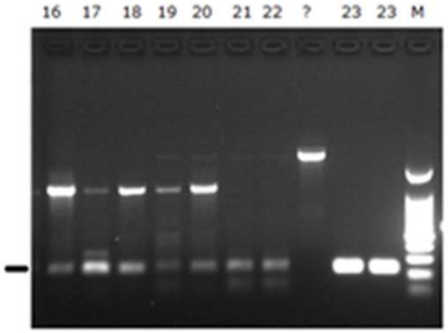

	Oorworm moeder	jonge nimfen
springstaarten	3 (16)	4 (50)
pissebedden	4 (16)	5 (50)
bodemmijten	2 (16)	8 (50)
schimmels	7 (7)	16 (16)
planten-materiaal	0 (7)	5 (16)

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Welk voedsel is beschikbaar in de bodem?

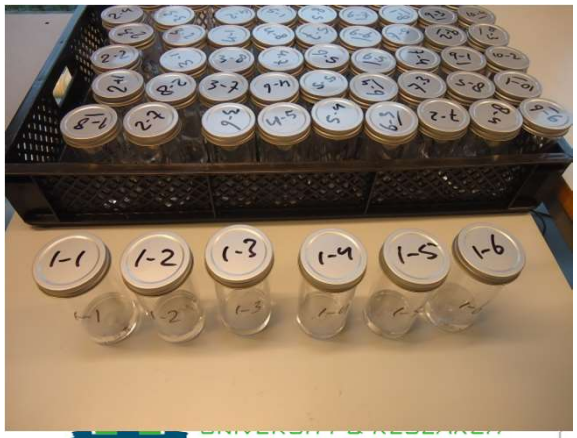

Effect van voedsel op OW nimfen

- Bodemmijten en springstaarten zijn als voedsel geschikt
- “schijf van vijf” scoort goed

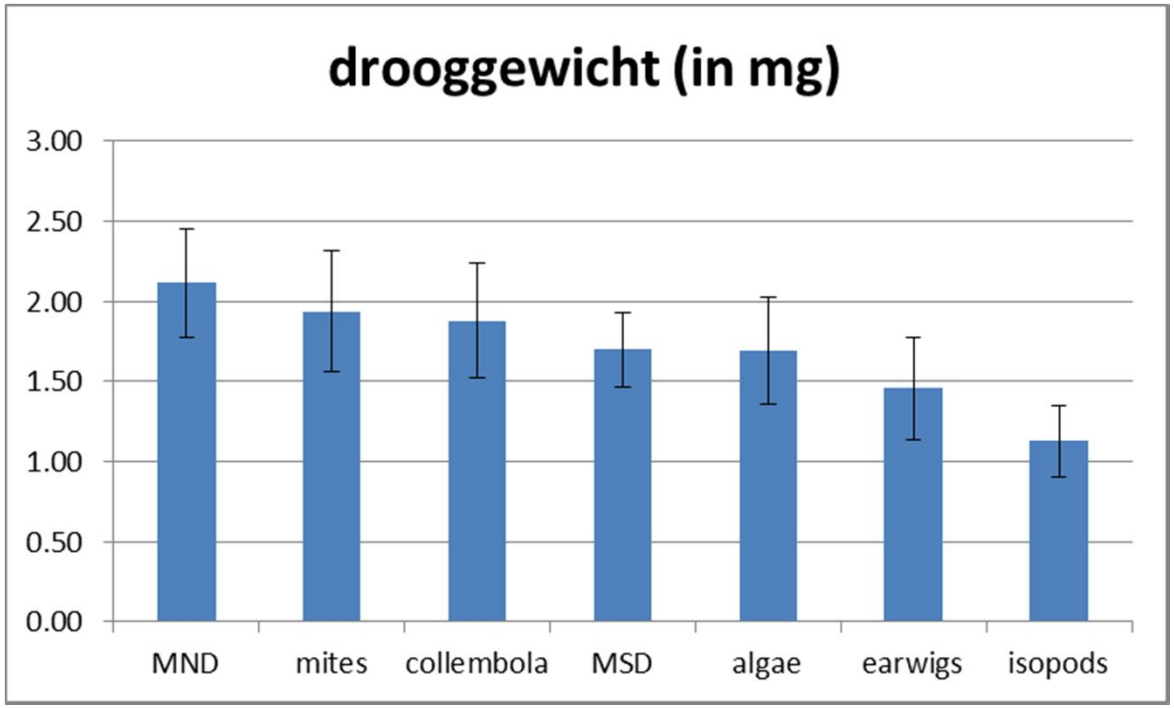

Effect van voedsel op OW nimfen

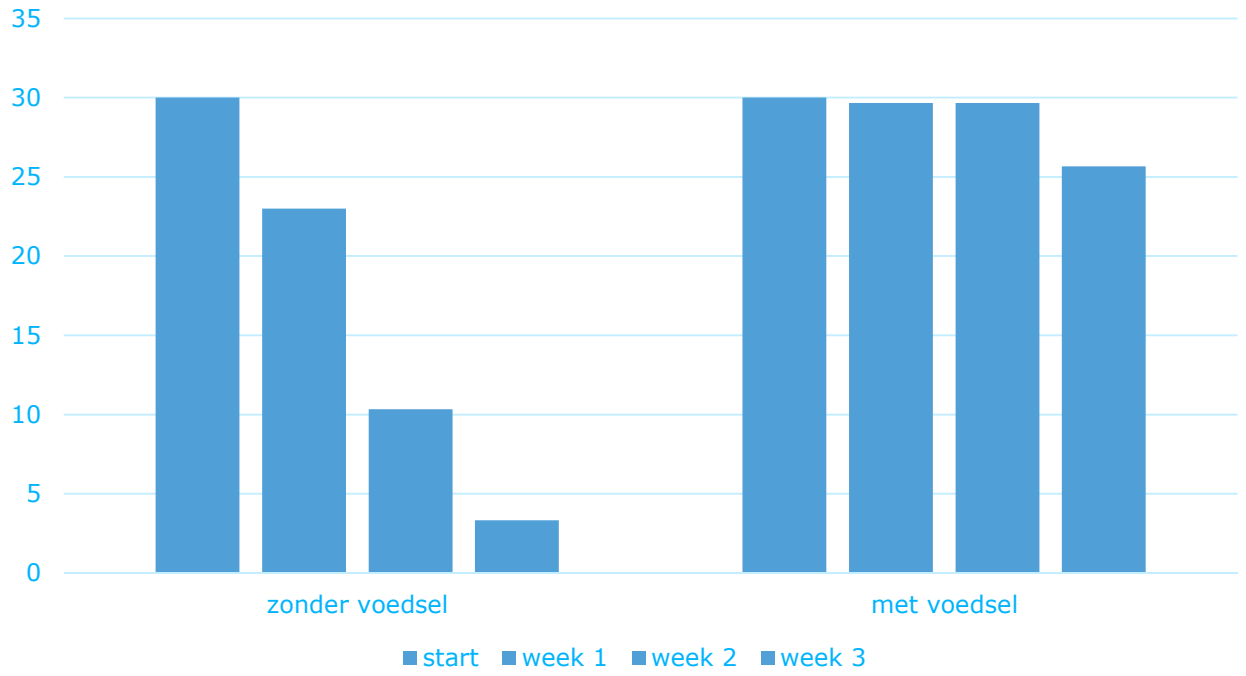

Zonder voedsel na drie weken nog 10% nimfen over!

Kannibalisme pragmatisch – groot potentie voedsel

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Oorworm stimuleren in de tuin

Wat heeft hij nodig?

- **Veiligheid**
  - Zomer: geen gewasbeschermingsmiddelen
  - Nestfase: grond goed ontwaterd, niet verstoren
- **Voedsel**
  - Zomer: plagen in de tuin
  - Nestfase: bodembeestjes, dus bodem bedekken
- **Onderdak**
  - Zomer: tussen planten, aanvullend “bloempot met stro”
  - Winter: goede bodemstruktuur

Oorworm stimuleren in de tuin

Wat kunnen wij doen?

- **Verzorgen** in winter en voorjaar, strooisellaag aanbrengen/toestaan
- **Verzamelen** op geschikte plek
  - Haag
  - Begroeide schutting, klimplanten
  - Dalia's?!
- **Verplaatsen** naar behoefde
  - Appelboom met bladluis, wolluis
  - Rozen met bladluis

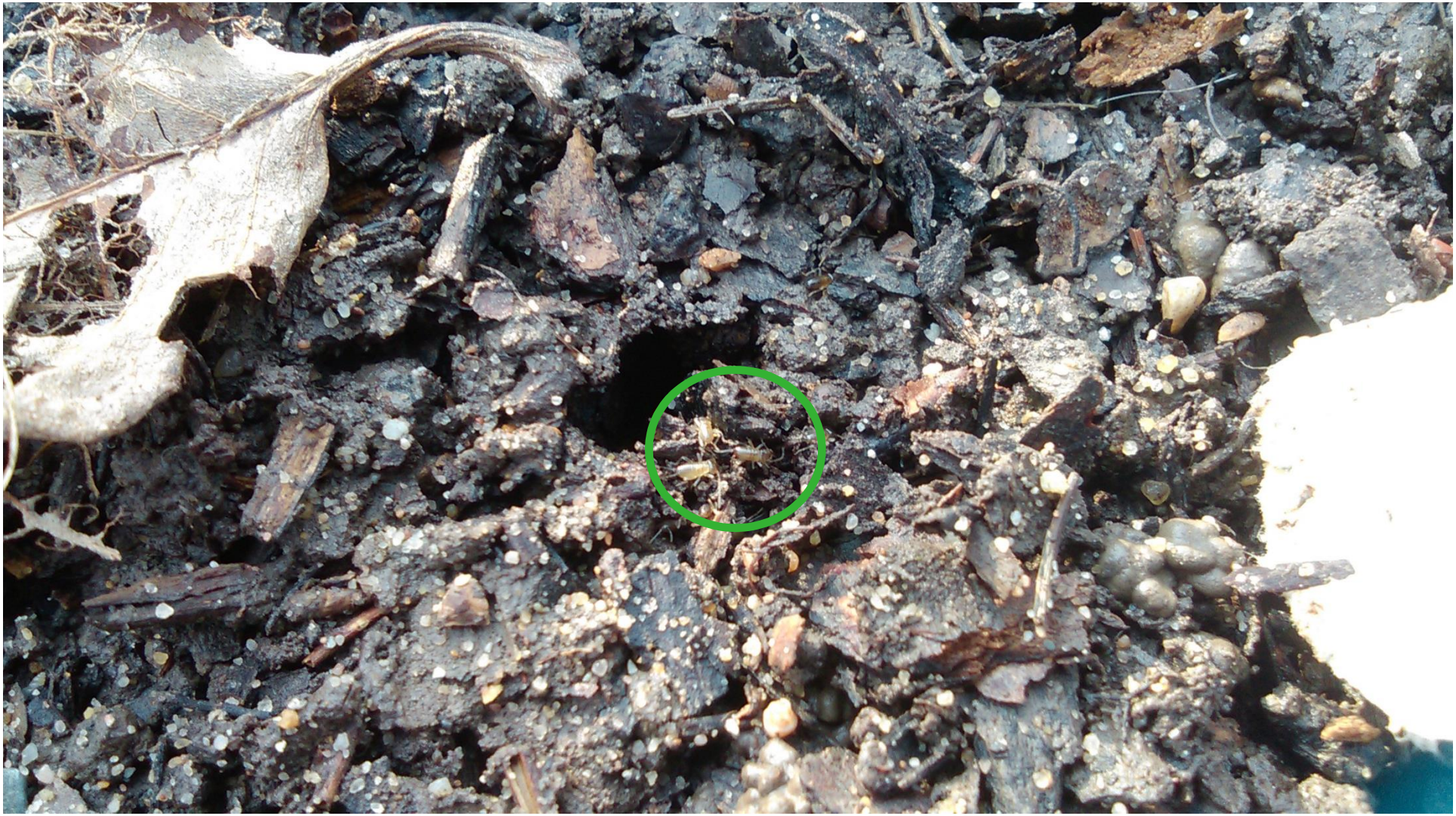

Jonge oorwormnimfen, ca. 3 mm lang

Dekbed van blad gevraagd.....

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Egel

- Voeding
  - Voed zich op kevers, rupsen, regenwormen, oorwurmen en slakken
  - Geen melk!
- Nachtactief
  - Loopt per nacht meerdere kilometer
  - Schuilt overdag onder takkenhopen, bladeren
- Winterslaap van nov/dec tot april/mei
- Wettelijk beschermd diersoort

Egel stimuleren in de tuin

Wat heeft hij nodig?

- **Veiligheid**
  - Geen gif
  - Vijver met duikplank
  - Verkeer
- **Voedsel**
  - Veelzijdig
  - dierlijk
- **Onderdak**
  - Onverstoorde takkenhopen

Egel stimuleren in de tuin

Wat kunnen wij doen?

- Veiligheid
  - maak een egelpoort

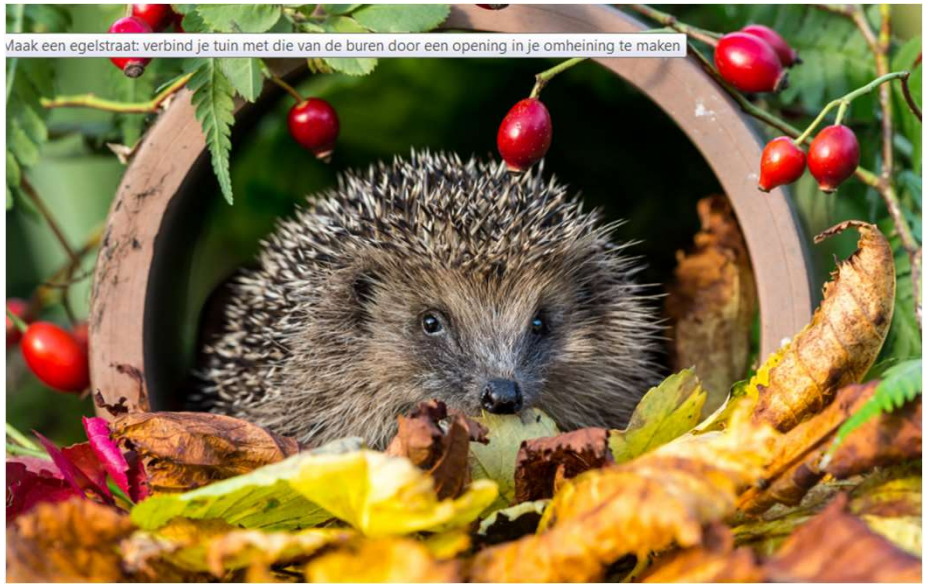

www.egelstraat.be
www.zoogdiervereniging.nl

- Voedsel
  - Kweek regenwormen in je tuin met grasmaaisel en herfstblad
- Onderdak
  - Takkenhopen
  - bladerhoeken

Geen garantie op een slakkenvrije tuin!

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018

Natuurlijke vijanden in de tuin stimuleren

- Wie wil je bevorderen?
- Wat heeft het dier nodig?
- Wat is de meest beperkende factoor?
- Wat kun jij doen?

Gebruik je verstand....
...en geniet van alles wat er in de tuin groeit en leeft!

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

100years 1918 — 2018